

VIEŠAS GERIAUSIŲ VISŲ LAIKŲ SKANDINAVŲ
KRIMINALINIŲ ROMANŲ RAŠYTOJŲ.

TIMES

Jørn
Uždaryta žiemai Lier
Horst

baltos lankos

Jørn Lier Horst

Uždaryta žiemiai

romanas

Iš norvegų kalbos vertė Viktorija Gercmanienė

baltos lankos

Viljamas Vistingas užtrenkė automobilio dureles ir užsisegė striukės apykaklę.

Ankštoje automobilių aikštelėje stovėjo du policijos ir vienas greitosios pagalbos bei du civiliniai automobiliai.

Vakaras buvo šaltas. Jo iškvepiamas oras telkėsi į baltą drėgną debesį aplink veidą. Tolumoje girdėjosi, kaip kyla ir atsitraukia bangos. Drėgnas, nuo jūros pučiantis vėjas atnešdavo smulkių druskos kristalų.

Jis nuėjo iki stovėjimo aikštelės galo, iš ten takas vedė į krūmynus. Už penkiasdešimties metrų atsivėrė plati pakrantės panorama. Palei pat jūrą gulėjo didžiuliai nugludinti akmenys. Švyturio šviesos pluoštas praslinkdavo pažeme ir nutvieksdavo neramius vandenį.

Žemai, prie jūros, jis įžiūrėjo vienos trobelės apybrėžas. Iš poros langų sklido blanki šviesa. Priekyje tamsą skrodė keli žibintai. Suburzgė užvedamas generatorius ir trobelės fasadą užliejo šviesa. Jis įžiūrėjo ore plevėsuojančią raudoną apsauginę policijos juostą. Blyksėjo atšvaitai ant policininkų uniformų, girdėjosi prislopinti radijo stotelių ir telefoninių pokalbių garsai. Aplink tvyrojo net žvaigždžių netrikdoma rudens tamsa ir šaltis.

Vistingas palenkė galvą, nes pūtė stiprus vėjas, ir nužingsniavo tolyn. Į tokias užduotis jis jau buvo kviečiamas

nesuskaičiuojamą daugybę sykių. Vis dėlto nusikaltimo vieta būdavo vis kitokia. Jis nepakentė kruvinų žaizdų, lavonų ir jų artimųjų dejonių. Pernelyg dažnai regėjo nepaaiškinamo žiaurumo rezultatus, brutalius ir beprasmius. Šios mintys lankydavo jį nuolat, keldavo erzinantį sunkumą ir tuštumą širdyje.

Ant tako, vedančio nusikaltimo vietos link, jis susitiko su dviem greitosios pagalbos darbuotojais. Jie ėjo tuščiomis rankomis. Veiduose atsispindėjo nerimas, praeidami jie pasisveikino trumpu galvos linktelėjimu.

Operatyvinio tyrimo vadovu paskirtas policininkas pakėlė apsauginę juostą ir jį praleido. Trobelės durys buvo atviros. Aplink mėtėsi per įsilaužimą sugadinto skląščio atplaišos. Viduje buvo matyti nužudytojo kojos. Didžiuliai auliniai batai su prie padų prikibusiais molio gabalais. Jis trumpai apsižvalgė, bet nepastebėjo nieko, ko nebūtų išgirdęs telefonu prieš dvidešimt penkias minutes.

Espenas Mortensenas atvyko prieš jį. Jaunasis kriminalistas jau buvo pasiruošęs ir vilkėjo baltu kombinezonu.

– Prisidėsi? – paklausė jis.

Vistingas linktelėjo, bet prieš lipdamas laiptais užsimovė guminius antpadžius.

Įsilaužimo įrankis buvo palikęs žymių aplink spyną. Medienos atplaišos išsilaksčiusios į visas puses, stakta kabojo išplėšta. Akmeniniai laiptai nutaškyti dideliais kraujo lašais. Prie pat durų varčios išskydusios dėmės, lyg kas būtų atsirėmęs kruvina ranka.

Prieš įžengdamas į vidų, Espenas Mortensenas padarė porą nuotraukų. Vistingas sekė paskui jį į siaurą prieangį. Jį įleidęs pareigūnas grįžo atgal ir liko stovėti lauke.

Auka buvo vyras. Jis persikreipęs gulėjo ant pilvo. Viena ranka prispausta kūno, kita atmesta į šalį. Storos, juodos

pirštinės prisigėrusios kraujo. Purvini auliniai batai beveik siekė kelius. Nužudytasis vilkėjo platų megztinį. Ant veido buvo užsitraukęs kaukę.

Vistingas apėjo mirusįjį.

Ant medinių grindų telkšojo kraujo bala. Kad į ją neįliptų, Vistingas turėjo žengti platų žingsnį. Nužudytojo galva buvo pasukta į šoną. Juodos veidą dengiančios kaukės kraštas nuplyšęs tiesiai kaktos viduryje. Iš abiejų šonų karojo blyškios odos klostės, iš atviros žaizdos kyšojo kaukolės skeveldros.

Lauke vienas iš policijos šunų nekantriai veržėsi pradėti paiešką. Vistingas pasilenkė ir susidėjo rankas ant kelių.

Pro siaurus kaukės plyšius buvo matyti plačiai atmerktos vyro akys išvirtusiais obuoliais. Lūpos įtemptos taip, lyg jis vis dar bandytų įkvėpti oro.

Vistingas apžiūrinėjo mirusįjį beveik minutę, tada pakilo ir apsižvalgė. Ištiškęs kraujas ant apmušalų suformavo raštus. Tarpais buvo matyti kruvini rankų atspaudai, tokie patys kaip ir ant durų. Turbūt vyras prieš susmukdamas bandė remtis į sienas.

Nuo ant grindų telkšančios balos prie durų vedė pora lipnių pėdsakų. Tas, kas čia buvo, bėgdamas įmynė į kraują.

– Kas jį surado? – šūktelėjo Vistingas policininkui laiptų apačioje.

– Kaimynas, – atsakė šis ir linktelėjo į aukščiau stovinčią trobelę.

– Ar jis buvo įėjęs vidun?

Policininkas papurtė galvą.

– Jis tebuvo užlipęs iki laiptų viršaus.

Vistingas stovėjo ir tylėdamas bandė susidaryti bendrą įspūdį. Taip pat jis bandė užfiksuoti detales, kurios gali būti svarbios būsiam tyrimui.

Įprastai jam tai gerai pavykdavo. Pirmas išpūdis apie nusikaltimo vietą kartu su ilgamete patirtimi padėdavo sukurti versijos apmatius.

Nusikaltimo vieta yra lyg meno kūrinys. Kiekviena paveikslų detalė, kiekvienas teptuko brūkštelėjimas atskleidžia dailininko asmenybę.

Žvilgsnis klaidžiojo apšviesta svetaine. Trobelė buvo skoningai įrengta, apstatyta ir moderniais, ir senoviniais baldais.

Vyravo grynos, šviesios ir gerai tarpusavyje derančios spalvos.

Įsilaužėlių pėdsakai buvo akivaizdūs. Stalčiai ir spintos atidaryti. Nuo vieno žemo stalelio kampe, kur stovėta televizoriaus, karojo keletas laidų, šviesesni plotai ant sienų rodė, kur kabėta meno kūrinių.

Vistingas vėl nukreipė žvilgsnį į kūną, atsiduso ir papurtė galvą. Kažkas čia buvo ne taip, bet jis niekaip negalėjo įvardyti kas.

– Ar radote kokį nors ginklą? – paklausė jis.

Espenas Mortensenas papurtė galvą ir to paties paklausė policininko lauke.

– Pareigūnas su šunimi šiuo metu jo ieško, – paaiškino jis.

– O kaip dėl įsilaužimo įrankio? – pasiteiravo Vistingas, rodydamas į sugadintą durų staktą.

Mortensenas papurtė galvą.

– Tai gali būti žmogžudystės įrankis, – pasakė jis. – Teismo medicinos ekspertas, žinoma, pasakytų daugiau, bet, regis, naudotasi smailiu daiktu. Pavyzdžiui, laužtuvu.

– Ar nemanai, kad jis gali būti įsibrovėlis? – paklausė Vistingas ir linktelėjo į vyrą su kauke. – Gal iš jo netikėtai buvo atimtas laužtuvas?

Vistingas dvejodamas papurtė galvą. Nebuvo nieko, kas rodytų, kad prieš smogiant mirtiną smūgį būtų vykusį žūtbutinė

kova. Du nedideli paveikslai tvarkingai kabėjo ant sienos. Prie durų stovėjo sportiniai bateliai. Ant kabyklos – dvi vėjastriukės. Name nebuvo matyti jokios netvarkos, kokią Vistingas buvo matęs nesuskaičiuojamoje daugybėje įsilaužimo vietų.

– O kur įsilaužėlio grobis? – paklausė jis, žengdamas į prabangią trobelę.

– Galbūt jis sugrįžo antram raundai? – spėliojo netoliese stovintis policininkas. – Galbūt jis grįžo pasiimti dar ką nors?

– Galbūt, – sumurmėjo Vistingas ir susimąstė. – Kam priklauso ši trobelė?

– Ar jums niekas nesakė? Tomui Rioningenui.

– Televizijos žvaigždei? – paklausė Vistingas, spokso-damas į lavoną.

Policijos pareigūnas linktelėjo.

Vistingas paliko nusikaltimo vietą Mortensenui, o pats išėjo į atvirą aikštelę priešais būstą. Vėl pradėjo lyti. Nuo policijos pareigūno uniforminės kepurės snapelio lašėjo vanduo.

– Į kurias dar trobeles įsilaužta? – pasiteiravo jis.

Policininkas pasisuko į šiaurę ir parodė į trobelę gerokai aukščiau. Tamsiame danguje matėsi jos apybrėžos, pro langus sklido šviesa. Ant vėliavos stiebo dešinėje plevėsavo vėjo blaškoma vėliavėlė.

– Savininkas vardu Uvè Bakerudas. Tai jis mus iškvietė. Jis atvažiavo iš Oslo prieš valandą ir pamatė, kad į jo trobelę įsilaužta. Tada nuėjo apžiūrėti kaimyno trobelės ir rado lavoną.

Vistingas ranka persibraukė šlapią veidą.

– Kas dar?

Policininkas išsitraukė užrašinę ir pasisuko pavėjui.

– Jostainas Hamersnesas, – policininkas mostelėjo virš dešiniojo Vistingo peties. – Jo trobelė šiek tiek atokiau. Paskambino ir pranešė apie įsilaužimą beveik tuo pačiu metu, kai gavome pranešimą apie lavoną. Gali būti ir daugiau, bet mes žinome tik apie du. Dabar lankome visas trobeles.

– Ką padarėte su trobelėmis?

– Aptvėrėme.

Vistingas linktelėjo. Jie turėjo mažiausiai tris nusikaltimo vietas, kurios galėjo būti susijusios tarpusavyje. Vadinasi, tris

kartus daugiau galimybių aptikti kaltininko pėdsakus. Tai labai geras atspirties taškas.

– Mes iškvietėme šios apskrities kriminalistą, – kalbėjo toliau pareigūnas, suprasdamas, ką Vistingas galvoja.

– O kaip dėl savininkų?

– Apgyvendiname juos viešbutyje Staverne. Galėsite apklausti rytoj rytą.

– Ar kuris nors iš jų ką nors matė?

Policininkas papurtė galvą ir norėjo kažką pridurti, bet jį nutraukė šuns lojimas netoliese. Tuo pat metu sutraškėjo ausinėse. Jis pakėlė ranką ir stumtelėjo kištuką giliau, kad geriau girdėtųsi.

– Pareigūnas su šunimi aptiko pėdsakus, vedančius į rytų pusę. Ant tako rado mobilųjį telefoną, – perdavė jis. – Klausia, ką su juo daryti.

– Tegul pažymi radimo vietą, o patį telefoną atneša čia, – paprašė Vistingas.

Pareigūnas perdavė žinutę. Tuoju pat atbėgo jaunas policininkas su telefonu permatomame plastikiniame maišelyje.

– Elementas baigia išsikrauti, – paaiškino jis ir padavė telefoną Vistingui. – Reikėtų, kad patikrintumėt jį prieš išsikraunant. Gali būti, kad mums prireiks PIN kodo, kad vėl jį įjungtume.

Vistingas paėmė telefoną. Per plastiką surado įjungimo mygtuką. Tai buvo „Sony Ericsson“, tad jis žinojo, kaip elgtis su menu. Jis įsijungė skambučių žurnalą. Šis buvo tuščias. Jokių „įjeinančių“ arba „išjeinančių“ skambučių. Vistingas sugrįžo į pagrindinį menu ir surado tekstines žinutes. Tik viena 16 valandą 53 minutės gauta žinutė. Joje buvo skaičius: 2030.

Žinutė atsiųsta iš devynženklio užsienio numerio.

Išsiųstų žinučių registre buvo dvi tuo pačiu numeriu išsiųstos žinutės. Pirmoji išsiųsta 16 valandą 54 minutės.: „OK.“ Kita – 20 valandą 43 minutės: „I am here.“

Vistingas peržiūrėjo kitus registrus, bet šios trys žinutės buvo vienintelė informacija telefone. Jam atrodė, kad žinutė „2030“ reiškia laiką. Į ją buvo atsakyta „OK“. Tada mobiliojo savininkas išsiuntė žinutę, kad atvyko į sutartą susitikimo vietą: „I am here.“

– Nunešiu vidun ir prijungsiu, kad pasikrautų, – pasakė Vistingas ir įsidėjo telefoną į striukės kišenę. – Gal per naktį ateis daugiau pranešimų.

Vėjo gūsis privertė Vistingą susigūžti. Jis metė žvilgsnį į tamsą. Juodos uolos ir vėjo blaškomos nulaužtų pušų ir kadagių šakos. Nuo lemtingo susitikimo, kuris vienam iš vyrų baigėsi mirtimi, tepraėjo trys valandos. Kitas vis dar galėjo būti kur nors netoliese.

– Mums į pagalbą atskrenda sraigtasparnis, – tarė pareigūnas, kurį tikriausiai kankino tokios pačios mintys.

– Gerai, – linktelėjo Vistingas. Jis neketino laukti. Norėjo grįžti namo ir persirengti sausais marškiniais, paskui grįžti į nuovadą ir gauti tinkamą įrangą.

Jis grįžo tuo pačiu keliu, kaip ir buvo atėjęs. Viršuje, automobilių aikštelėje, būriavosi keletas žurnalistų. Vienas fotografų nukreipė objektyvą į Vistingą ir įamžino jo tvirtą, ryžtingą veidą. Atidaręs automobilio dureles, išgirdo sraigtasparnio ūžimą. Jis skrido nedideliame aukštyje, iš rytų. Prožektoriai apšvietė kraštovaizdį ir žurnalistai gavo kitą susidomėjimo objektą.

Jis nusivilko šlapią striukę, nusviedė ją ant keleivio sėdynės, atsisėdo prie vairo ir įjungė variklį. Prožektorių spinduliai raižė nakties tamsą, apšviesdami tankius lapuočių miškus ir siaurus žvyrkelius.

Staiga kažkas skambiai atsitrenkė į priekinį automobilio stiklą. Vistingas nuspaudė stabdžius ir automobilis nuslydo, žvyrkelyje išpiešdamas ratą. Priekinis stiklas buvo išteptas krauju ir aplipęs juodomis plunksnomis. Tikriausiai paukštis

tvojosi į stiklą. Jis papurškė langų valymo skysčio ir luktelėjo, kol valytuvai nugramdys nešvarumus.

Vėl įjungė variklį, bet, nuvažiavęs vos keletą metrų, vėl susidūrė su paukščiu. Šis lyg juodas kamuolys atskriejo oru, bloškėsi į automobilio variklio dangtį ir pradingo virš priekinio stiklo.

Vistingas išvažiavo į molingą kelią. Už kelių šimtų metrų atsidūrė kryžkelėje tarp Helgeru ir Staverno plento. Pasuko į dešinę.

Virš tamsaus asfalto pleveno plonas tamsos šydas. Šlapi, vėjo blaškomi lapai lipo prie priekinio stiklo ir grūdosi greta stiklo valytuvų.

Už kelių šimtų metrų akys užmatė kažką judant plento pakraščiu. Jis sulėtino greitį. Tai buvo vyras. Jis netvirtais žingsniais artėjo link Vistingo priešinga kelio puse. Veidą dangstėsi ranka, gindamasis nuo ryškios automobilio žibintų šviesos.

Vistingas nejučiomis pristabdė. Vyras laisvąja ranka griebėsi už krūtinės ir parkrito.

Prieš sustabdydamas automobilį ir išlipdamas Vistingas užmetė akį į veidrodėlį. Abiejose kelio pusėse driekėsi neseniai suarti laukai.

Vyras gulėjo nejudėdamas.

Vistingas pasilenkė ir uždėjo ranką jam ant peties.

– Ar jums viskas gerai? – paklausė jis.

Negavęs atsakymo, suėmė jį, norėdamas apversti.

Staiga pamatė to vyro veidą. Atrodė, tarsi jo akis gaubtų plona paniekos, slepiamo pykčio ir panikos migla. Tvirtai suspaustas kumštis smogė detektyvui tiesiai į veidą.

Vistingas susiūbavo. Prieš atsistodamas, vyras tvojo dar porą kartų. Vistingas ištiesė ranką jį sulaukyti. Vyro kūnas atsipalaidavo, ir jis pabandė trenkti dar porą kartų, bet nepataikė. Vistingas atsitiesė, sulaukė naujo smūgio ir žiebė atgal. Suspaustas kumštis pataikė vyrui į diafragmą. Jis susirietė

dvilinkas ir ėmė žiopčioti, bandydamas įkvėpti oro. Vistingas metėsi ant jo – ketino pargriauti, bet jį pasitiko smūgių kruša. Vienas kliudė smakrą. Dantys įsirėžė į lūpą. Burna prisipildė kraujo ir jis parklupo ant kelio.

Vyras nuskubėjo prie automobilio, atsisėdo prie vairo, tada stipriai nuspaudė greičio pedalą, jis taikėsi tiesiai į Vistingą. Šviesos apakino detektyvą. Jis metėsi į šoną, nusirito nuo kelkraščio ir liko gulėti. Po keleto sekundžių akys apsirpato su tamsa. Akis traukė pilkuma, jis pajėgė įžiūrėti slėnio gale pranykstančio automobilio užpakalinius žibintus.

Spjaudydamasis krauju ir keikdamasis Vistingas atsistojo. Mobilusis telefonas liko automobilyje.

Tolumoje girdėjosi pakrantę apieškančio sraigtasparnio gaudesys. Jis nuspjovė dar kartą ir pažvelgė atgal, bandydamas prisiminti, kur stovėjo artimiausias namas. Galiausiai nusprendė eiti ton pusėn, kurion nuvažiavo automobilis.

Po dešimties minučių išvydo sodybos šviesas. Jis paspartino žingsnį ir kitą kelio dalį nubėgo ristele.

Ten stovėjo baltas dviejų aukštų namas su plačiais laiptais, raudona daržinė ir keletas ūkinių pastatų. Kiemo viduryje augo senas ąžuolas vešlia lapija.

Keletas kieme besiganančių arklių jam prisiartinus suprunkštė ir nerimaudami pasitraukė atokiau.

Laiptų viršuje tupėjo pilkas su baltu katinas. Jis pažvelgė į Vistingą geltonomis akimis, pagriebė nuo durų kilimėlio tai, kas buvo likę iš juodo paukščio, ir pradingo.

Durys buvo nudažytos mėlynai. Keraminėje ant durų staktos pakabintoje lentelėje parašyta savininko pavardė. Vistingas paspaudė skambučio mygtuką ir susiėmęs už galvos laukė. Labiausiai skaudėjo judant.

Kažkur name atsidarė durys ir už akmenėliais išmarginto stiklo pasigirdo bruzdesys.

Duris atidarė vyras tankia, ruda barzda. Jis stovėjo plačiame tarpduryje ir apžiūrinėjo Vistingą.

– Aš iš policijos, – paaiškino Vistingas ir akimirką pasirausė kišenėse, kol prisiminė, kad policininko ženklelis guli piniginėje, kuri pradingo kartu su automobiliu.

Vyras linktelėjo, atsitraukė per žingsnį ir įleido jį.

Vistingas taip dažnai pasirodydavo televizoriaus ekrane, kad dauguma šiame rajone žinojo, kas jis toks.

– Kas atsitiko? – pasiteiravo vyras ir uždarė duris jam už nugaros.

Vistingas negaišo laiko aiškinimams.

– Paskolinkite telefoną, – paprašė jis.

Vyras išsitraukė iš kišenės mobilųjį.

– Tu ne kaip atrodai. Ar nori apsiprausti?

Vistingas papurtė galvą, paėmė mobilųjį ir surinko Centrinės policijos būstinės numerį. Trumpai ir sklandžiai išdėstė, kas įvyko.

Vyras ruda barzda stovėjo ir klausėsi, Vistingui baigus pokalbį pasiteiravo, ar galėtų kuo padėti. Vistingas pasvarstė.

– Ar turite automobilį?

Vyras linktelėjo ir pagriebė savo striukę.

– Jis stovi kieme.

Vistingas paprašė vyro parvežti jį namo. Prisiminė, kad neturi savo namų raktų. Jie buvo susegti kartu su automobilio rakteliais. Taip pat ir įėjimo į policijos nuovadą kortelė. Ji liko piniginėje kartu su policininko ženkleliu.

Jam teko skambinti į savo paties duris. Suzana atsargiai jas pravėrė.

– Viešpatie! – aiktelėjo ji ir stvėrė jį už rankos. – Kaip tu atrodai?

– Sumautai, – atsakė Vistingas ir pirmą kartą nusišypsojo.

Jis nuėjo į vonią, nusivilko šlapius, krauju permirkusius drabužius, drauge išklojo, kas atsitiko.

– Gal surasi man švarių drabužių? – paprašė jis ir paleido vandenį. – Pakabink, kad išdžiūtų. Ant drabužių gali būti ir jo kraujo.

Vanduo greitai sušilo. Jis užmerkė akis ir atsilošė po čiurkšle.

– Tau reikėtų pas gydytoją, – užsiminė Suzana.

Jis nušluostė drėgną dėmę nuo stiklinių durų ir pažvelgė į ją.

– Matysim, – atsakė jis. – Gal iškviestum man taksi?

– Leisk bent jau man apžiūrėti žaizdas prieš išvažiuodamas.

Jis neprieštaravo ir baigė praustis dušinėje. Suzana padavė jam iš spintos rankšluostį ir nuėjo atsinešti dėžutės su pirmosios pagalbos vaistinėle.

Jai grįžus Vistingas stovėjo nuogas, kol ji apžiūrėjo jo veidą.

– Manai, kad tai buvo jis?

– Kas toks?

– Žudikas, – ji prispaudė antiseptiniame skystyje suvilgytą vatos gumulėlį prie žaizdos. Gėlė. – Kaip manai? Ar susimušei kaip tik su juo?

– Nežinau, – atsakė ir tylėjo, kol Suzana išvalė žaizdas.

– Ši žaizda atrodo gana prastai, – pasakė ji ir surado pleistro. – Bet tikiuosi, viskas bus gerai.

Atsidėkodamas Vistingas ją pabučiavo. Ji paglostė jam krūtinę ir pilvo apačią, lyg užsimindama, kad šis vakaras galėjo būti kitoks. Jis nusišypsojo, pabučiavo ją dar kartą ir pradėjo rengtis drabužius, kuriuos jinai jam surado.

– Iškvietei taksi?

– Galiu tave nuvežti, – atsakė ji. – Tau išvažiavus daugiau nebegėriau.